

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVIŲ KALBOS UGDYMO BENDROJO LAVINIMO PROGRAMAS
VYKDančiose MOKYKLOSE 2010–2014 METŲ STRATEGIJOS PATVIRTINIMO**

2010 m. gruodžio 30 d. Nr. V-2455
Vilnius

Igyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189 (Žin., 2009, Nr. [33-1268](#)), 3 lentelės „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų veiklos strategijos nuostatų įgyvendinimo priemonės“ 1091 punktą,

t v i r t i n u Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose 2010–2014 metų strategiją (pridedama).

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

GINTARAS STEPONAVIČIUS

LIETUVIŲ KALBOS UGDYMO BENDROJO LAVINIMO PROGRAMAS VYKdančiose Mokyklose 2010–2014 metų STRATEGIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programos vykdančiose mokyklose 2010–2014 metų strategijos (toliau – Strategijos) paskirtis – numatyti lituanistinio ugdymo bei švietimo tobulinimo gaires ir taip paskatinti lietuviybės, kaip Lietuvoje ir svetur gyvenančių lietuvių bei Lietuvos piliečių asmeninės ir bendruomeninės tapatybės pamato, išsaugojimą ir kūrimą.

2. Strategijoje nustatomi lituanistinio ugdymo ir švietimo tikslai, uždaviniai, Strategijos įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

3. Strategija parengta atsižvelgus į Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-1100 patvirtintos Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programos vykdančiose mokyklose 2005–2009 metų strategijos (Žin., 2005, Nr. [77-2800](#)) įgyvendinimo rezultatus, remiantis politiniais ir planavimo dokumentais: Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. [146-5870](#)), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700 (Žin., 2003, Nr. [71-3216](#)), Nacionaline lituanistikos plėtros 2009–2015 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 306 (Žin., 2009, Nr. [48-1904](#)), Ilgalaike pilietinio ir tautinio ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. X-818 (Žin., 2006, Nr. [102-3939](#)), Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gegužės 23 d. įsakymu ISAK-970 (Žin., 2007, Nr. [63-2440](#)).

II. STRATEGIJOS VIZIJA

4. Strategija numato, kad ateityje:

Lietuvos bendrojo lavinimo programos vykdančiose mokyklose ir užsienio mokyklose, kuriose mokoma lietuvių kalbos, kiekvienas asmuo ne tik išmoka lietuvių kalbą, pažįsta Lietuvos kultūrą, bet ir, suvokdamas bei kurdamas lietuvių kalbą ir kultūrą kaip savą, stiprina savo tapatybę, savivertę, orumą.

Mokykla puoselėja tokią lietuviybę, kuri suteikia viską, ko XXI amžiaus žmogui reikia, kad jis augtų laisvas, pasitikintis savimi, kritiškai mąstantis, kūrybingas, atsakingas.

5. Lituanistinis ugdymas ir švietimas remiasi tokia lietuviybės samprata:

5.1. Lietuviybė – lietuviškoji tapatybė ir kultūra, apimanti tautinį ir politinį sąmoningumą, kalbą ir kultūros tekstus, idėjas, vaizdinius ir vertybes.

Lietuvos kultūrai svarbūs ne tik lietuviškai ar Lietuvoje sukurti kūriniai, bet ir pasaulio kultūros tekstai.

5.2. Lietuviybės pažinimas, puoselėjimas, plėtojimas ir kūrimas yra lietuvių ir Lietuvos visuomenės gyvastingumo, savarankiškumo sąlyga. Tautinių mažumų mokyklose lietuviybė puoselėjama kartu su etninėmis tapatybėmis.

5.3. Lietuviybė turi reikštis pažįstant ir kuriant identitetą, pažiūras ir įsitikinimus, kalbą ir literatūrą, istoriją ir tradiciją, bendruomeninę kasdienio gyvenimo veiklą, bendrąjį kultūros lauką. Kitu atveju ji ilgainiui praranda gyvybingumą, ima nykti. Skurstant humanitarinei

kultūrai prarandamas tautos kultūrinis savarankiškumas.

6. Lietuvių kalbos politika bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose formuojama remiantis šiomis nuostatomis:

6.1. Lietuvių kalba, kultūra ir istorija yra tautinės ir pilietinės savimonės ir savivertės sąlyga ir pagrindas šiuolaikiniame globaliame pasaulyje, šiuolaikinės visuomenės savivarbos prielaida ir unikali pasaulio kultūros dalis, už kurią valstybė prisiima atsakomybę. Lietuvių kalba ir kultūra turi būti ne tik puoselėjama, bet ir nuolat kuriama apimant visus visuomenės gyvenimo lygmenis.

Lietuvių kalba, būdama viena iš šiuolaikinių Europos kalbų, užtikrina asmeniui visavertę raišką, bendravimo ir kūrybos laisvę. Šiuo metu lietuvių kalba yra ir toliau turi būti moderni Lietuvos Respublikos visuomenės bendravimo priemonė, vartojama ir vartotina visose gyvenimo srityse. Dalis šių sričių, kuriose kalba vartojama viešai, reglamentuojamos nustatant kalbos normas. Daug kalbinės veiklos sričių yra pavaldžios kūrybinei laisvei ir ribojamos tik kalbančiųjų siekio suprantamai perteikti tam tikrą informaciją. Todėl lietuvių kalba nesuvoktina kaip nykstantis objektas – nustatant jos viešojo vartojimo normas turi būti siekiama, kad Lietuvos Respublikos visuomenė turėtų patogų šiuolaikinį kalbos standartą.

Tai, kad kalba kinta, yra gyvos kalbos požymis. Kaip ir daugelis kitų kalbų, lietuvių kalba turėtų būti vartojama visose ateiityje atsirasiančiose bendravimo srityse ir terpėse. Kalbos atvirumas ir gebėjimas atsinaujinti yra jos išlikimo sąlyga.

6.2. Literatūra suteikia humanitarinės kultūros mokykloje pagrindus, todėl būtina atidžiai formuoti literatūros ugdymo turinį, suvokiant literatūrą kaip tapatybės formavimosi, meninio skonio lavinimosi, pasaulio ir žmogaus pažinimo bei dvasinio tobulėjimo būdą.

6.3. Lietuvos mokyklose bendravimo ir mokomoji kalba yra lietuvių kalba, išskyrus atvejus, reglamentuotus įstatymų ir kitų teisės aktų.

6.4. Lituanistinis ugdymas jungia visas bendrojo lavinimo bei visuomenės švietimo sritis, lituanistinis ugdymas ir švietimas yra visos švietimo bendruomenės uždavinys. Kita vertus, lituanistas šioje strategijoje vertinamas kaip gyvos tradicijos, tautos kuriamų vertybių ir humanitarinės kultūros puoselėtojas, visuomenės gyvenimo analitikas ir interpretatorius.

6.5. Lituanistinis ugdymas ir švietimas mokykloje yra neatsiejamas nuo viešosios erdvės ir bendro kultūros lauko: viešoji erdvė neišvengiamai veikia mokyklinį ugdymą, o šis tiesiogiai veikia visas gyvenimo ir visuomenės raidos sritis (šeimos politiką, viešąją erdvę, kultūros politiką ir kt.). Todėl lituanistinis ugdymas mokykloje negali būti sėkmingas nekuriant lietuvybei palankios, ją stiprinančios viešosios erdvės.

6.6. Lituanistinio ugdymo ir švietimo tobulinimas bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose turi būti integruotai siejamas su mokslo ir kultūros politika, Lietuvos Respublikos Vyriausybės lituanistikos plėtros programomis ir priemonėmis.

III. ESAMA SITUACIJA

7. Stiprybės:

7.1. Sociokultūrinės prielaidos:

7.1.1. Lietuvių kalbos mokėjimas, Lietuvos kultūros ir istorijos išmanymas visuomenėje laikomas Lietuvos visuomenės tautinės ir pilietinės savimonės ir savivertės sąlyga šiuolaikiniame globaliame pasaulyje.

7.1.2. Įsisąmoninta lietuvybė suvokiama kaip asmens socialumo prielaida ir psichologinio saugumo garantas.

7.2. Politika ir politikos planavimas:

7.2.1. Lituanistikos prioritetas įtvirtintas svarbiausiuose valstybės politikos švietimo ir mokslo sritį reglamentuojančiuose dokumentuose: Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (Žin., 1992, Nr. [33-1014](#)), Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992), Lietuvos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme (Žin., 1997, Nr. [2-16](#)), Lietuvos Respublikos XV Vyriausybės programoje, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme (Žin., 2009, Nr. [54-2140](#)), Nacionalinėje

lituanistikos plėtros 2009–2015 metų programoje, Ilgalaikėje pilietinio ir tautinio ugdymo programoje, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme (Žin., 1999, Nr. [82-2414](#)).

7.2.2. Lietuvos švietimo politikos dokumentuose (Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose, Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijoje) pabrėžiama, kad mokykla turi padėti įgyti mokiniui esmines kompetencijas, kurios būtinos tapatybės formavimuisi, prasmingam, sėkmingam gyvenimui, būsimai karjerai.

7.3. Valdymo ir reglamentavimo ypatumai:

7.3.1. Lietuvių kalbos vartojimą mokykloje ir viešajame gyvenime užtikrina Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas (Žin., 1995, Nr. [15-344](#)), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2003, Nr. [63-2853](#)).

7.4. Ekonomikos ir finansų tendencijos:

7.4.1. Nacionalinio biudžeto lėšos ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama naudojama lituanistinio ugdymo programų plėtotei.

7.5. Sukurtos ir veikiančios struktūros:

7.5.1. Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

7.5.2. Ugdymo plėtotės centras.

7.5.3. Lietuvių kalba, jos mokymu besirūpinančios visuomeninės organizacijos.

7.5.4. Leidybos rinka mokykloms siūlo platų lituanistinių vadovėlių ir literatūros, metodinių mokymosi priemonių pasirinkimą.

7.6. Ugdymo sistema:

7.6.1. Sėkmingai užtikrinami minimalūs skaitymo gebėjimai pradinio ugdymo koncentre: net 99 proc. IV klasės Lietuvos mokinių pasiekė žemiausią 2006 m. tarptautinio skaitymo gebėjimų pasiekimų tyrimo PIRLS („Progress in International Reading Literacy Study“) lygmenį. Tai vienas geriausių rezultatų pasaulyje.

7.6.2. Parengta lietuvių kalbos programa iš užsienio atvykusių ar grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir užsieniečių vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos.

8. Silpnybės:

8.1. Politika ir politikos planavimas:

8.1.1. Lietuvių kalbos ugdymo politika per menkai apibrėžta strateginiuose nacionaliniuose dokumentuose – Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose.

8.1.2. Lituanistikai mokykloje stiprinti neišnaudojamos nacionalinės programos – Nacionalinė lituanistikos plėtros 2009–2015 metų programa, Lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2009–2013 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1304 (Žin., 2007, Nr. [40-1487](#); 2009, Nr. [125-5388](#)), ir kitos.

8.1.3. Lituanistikos prioritetas nėra įdiegtas kitų sričių, be švietimo ir aukštojo mokslo, strateginiuose dokumentuose ir nėra tapęs realiu bei integraliu kitų sričių politikos planavimo ir vykdymo prioritetu. Per mažai dėmesio lituanistikos plėtrai skiria valstybės kultūros politika. Lietuvos valstybė iki šiol neturi kryptingos viešosios informacinės politikos, kuri stiprintų visuomenės tautinę ir pilietinę tapatybę, puoselėtų ir plėtotų lietuvių kaip tokios tapatybės pamatą. Valstybės politika iki šiol nesusieja strateginių, tautos egzistencijai ypač svarbių modernios lietuviybės ir kūrybingos visuomenės ugdymo tikslų.

8.1.4. Nepaisant, kad valstybės strateginiuose dokumentuose (Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992), Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose yra pabrėžta, jog viena iš švietimo misijų – laiduoti tautos ir krašto kultūros tęstinumą, nuolatinį kūrimą, tapatybės išsaugojimą, tačiau šiai misijai realizuoti siekiniai nebuvo įvardyti ir nebuvo numatytos specialios priemonės.

Valstybės institucijoms stinga tiek conceptualaus pasirengimo, tiek dėmesio ir poreikio suvokimo, kad jos gebėtų veiksmingiau prisidėti prie modernios lietuviškos tapatybės kūrimo ir puoselėjimo. Sutelkę dėmesį į „kietuosius“, infrastruktūrinius tikslus, valstybės politikos vykdytojai dažnai nepajėgūs išvelgti „minkštųjų“ tikslų – tapatybės ir jos vertybių

puoselėjimo bei stiprinimo – pirmumo.

8.2. Procesų stebėseną ir kontrolę:

8.2.1. Nėra sukurtos kompleksinės ir vientisos lietuvių kalbos, kultūros raidos ir joje vykstančių procesų stebėsenos sistemos, kuri leistų diagnozuoti gilumines problemas (pavyzdžiui, kalbos struktūrų erozijos, tautinės tapatybės, tautinės savimonės kaitos vyksmus) ir kurti adekvačias priemones joms spręsti.

Esama kalbos ir kultūros procesų stebėseną apsiriboja paviršutinišku „kalbos klaidų“ nustatymu. Atsilieka kalbos ir kultūros procesų stebėseną nuo geografinės lietuvių kalbos arealo kaitos dinamikos: ne mažiau kaip 15 proc. lietuvių kalbos vartotojų gyvena už Lietuvos ribų, išeivijoje, svetimų kalbų aplinkoje; jų įgyti kalbiniai įgūdžiai, tautinės savimonės pokyčiai veikia kalbos vartoseną, visuomenės savimonę Lietuvoje. Tačiau sistemingos lietuvių užsienio kalbos bei tapatybės kaitos procesų stebėsenos ir išeivijos situacijai pritaikyto kalbos kultūros diegimo ir lituanistinio ugdymo modelis nėra sukurtas.

8.3. Ekonomikos ir finansų tendencijos:

8.3.1. Mažėja valstybės pajamos, todėl susilpnėjusios švietimo politiką vykdančių valstybės institucijų galimybės vykdyti tikslines programas.

8.4. Sociokultūrinės raidos tendencijos:

8.4.1. Lietuvos viešojoje erdvėje vyrauja pokolonijinei kultūrai būdingos tendencijos: tautinė savinieka, menkavertiškumo ir nesavarankiškumo jausmas, nepasitikėjimas tautos kultūra ir jos kūrybinėmis galiomis. Nėra stipraus kultūrinio – socialinio elito, kuris nuosekliai gintų viešojoje erdvėje lietuvių vertę, puoselėtų jos šiuolaikines formas, kurtų visuomenei patrauklų lietuvių idealą ir stiprintų lietuvių prestižą. Dabartinė viešoji erdvė, ją formuojantys informacijos šaltiniai nėra palankūs tokiame kultūrinio elito vaidmeniui. Tai mažina lietuvių kalbos ir kultūros modernizacijos gebėjimus, jų galimybes išlikti gyvybingoms ir atsilaikyti prieš tautinį tapatumą ardančias globalizacijos tendencijas.

8.4.2. Sumenkusi tautinė savigarbą, susilpnėjęs tapatybės vertės ir svarbos jausmas lemia, kad lietuvių vertybėms tenka antrinis, marginalinis vaidmuo Lietuvos piliečiams renkantis, kur studijuoti, kur gyventi, kokios kalbos terpėje auginti savo vaikus. Lietuvių daliai lietuvių nusmukusi iki antrinės, neesminės apibrėžties, už kurią svarbesni ekonominiai ir socialiniai pasirinkimų motyvai.

8.4.3. Viešoji erdvė nėra palanki asmens savivertės ir orumo ugdymui. Ypač stokoja kultūrinės, švietėjiškos, informatyviosios žiniasklaidos. Žiniasklaida, skirta vaikams ir paaugliams, propaguoja pramoginę kultūrą, jėgos kultą, kovinius simbolius. Neturėdami kritinio vertinimo įgūdžių, mokiniai tokios žiniasklaidos pagrindu formuojasi pasaulėvaizdį ir etines nuostatas.

8.4.4. Nėra suformuotas Lietuvos kultūros vertybes atspindintis lituanistinio ugdymo šaltinių kanonas.

8.4.5. Lituanistiniais ištekliais pernelyg menkai remiasi ir jų beveik neskleidžia viešoji erdvė; trūksta lituanistikai skirtų, lietuvių puoselėjančių modernių televizijos, radijo laidų, kryptingų spaudos publikacijų, skaitmeninių lituanistinių šaltinių, platesnės lituanistinės kultūrinės periodikos sklaidos, nuoseklaus informacinės ir skaitmeninės erdvės lituanizavimo.

8.5. Ugdymo sistema:

8.5.1. Lituanistinio ugdymo turinys per menkai orientuotas į tautinės savivarbos ir savivertės ugdymą, tautinio sąmoningumo ir tapatybės puoselėjimą. Lituanistinio ugdymo turinys per menkai susietas su egzistencine šiuolaikinės tautos problematika, dabartine Lietuvos ir jos jaunosios kartos tikrove.

8.5.2. Lietuvių literatūros paveldas pernelyg dažnai traktuojamas ir perteikiamas kaip uždaras visetas, atribotas nuo kitų Lietuvos kultūros sričių, filosofijos ir idėjų istorijos, kitakalbės krašto literatūros ir neturintis organišką ryšį su Europos literatūros raida; vengiama jį pozicionuoti pasaulio literatūros verčių skalės atžvilgiu. Toks lietuvių literatūros traktavimas ugdo arba provincialią vertybių skalę ir izoliacionistinę mąstyseną, arba lietuviškosios kultūros atmetimo laikyseną.

8.5.3. Mokytojo prestižas santykinai per menkas ir neatitinka šiandien harmoningos, orios, Lietuvos kultūrą perimančios ir kuriančios asmenybės ugdymui mokykloje tenkančio vaidmens.

8.5.4. Kultūros pažinimo ir kritinės analizės bei kūrybos galimybes stipriai menkina tai, kad nesugebama užtikrinti aukštesnio lygio lietuvių kalbos gebėjimų. 2006 m. tarptautinio ketvirtokų skaitymo gebėjimų tyrimo PIRLS duomenimis, tik 5 proc. ketvirtokų pasiekia aukščiausią lygmenį (tarptautinis vidurkis – 9 proc.). Nuo 2001 m. sumažėjo būtent aukščiausią ir aukštą lygmenį pasiekusių vaikų dalis (2001 m. aukščiausią lygmenį pasiekė 9 proc. ketvirtokų). Tarptautinio penkiolikmečių skaitymo gebėjimų tyrimo PISA (Programme for International Student Assessment) duomenimis, aukščiausią lygmenį pasiekia tik 4,4 proc. Lietuvos mokinių – beveik dvigubai mažiau nei tarptautinis vidurkis (8,6 proc.). Žemiausio skaitymo gebėjimų lygmens nepasiekia net 8,7 proc. Lietuvos penkiolikmečių. Šiuo rezultatu Lietuva taip pat atsilieka nuo Europos Sąjungos šalių vidurkio.

8.5.5. Nėra sukurta vientisa lietuvių kalbos gebėjimų stebėsenos sistema; lituanistinio mokymo sėkmei matuoti būtina antrinė tarptautinių skaitymo gebėjimų tyrimų PIRLS ir PISA analizė. Nacionaliniais pasiekimų tyrimais iš dalies galime įvertinti ketvirtokų, šeštokų, aštuntokų ir dešimtokų skaitymo ir rašymo gebėjimų pasiekimus, bet skaitymo dalis ir klausimynai iš esmės pakartoja tarptautinių pasiekimų tyrimus, nėra įtraukti kiti lituanistikos stebėsenai svarbūs aspektai. Nacionaliniai tyrimai atlieka tik diagnostinę, o ne analitinę ar prognostinę funkciją. Neieškoma priežasčių, kodėl kalbinio ugdymo situacija yra tokia, ką reikia daryti, kad ji keistųsi.

8.5.6. Nėra užtikrintos pakankamos sąlygos mokiniams tautinių mažumų mokyklose išmokyti lietuvių kalbos. Dabar tautinių mažumų mokyklose skiriama mažiau privalomų valandų lietuvių kalbai nei lietuviškose mokyklose.

8.5.7. Stinga išlyginamojo lietuvių kalbos mokymo galimybių grįžtančių išeivių ir užsienio piliečių vaikams. Nesukurta nuotolinio lietuvių kalbos mokymo nacionaliniu lygmeniu programa. Lituanistai dar nėra pakankamai gerai pasirengę mokyti lietuvių kalbos kaip negimtosios. Lietuvos ugdymo ir mokslo erdvė išeivių vaikams tebėra uždara.

8.5.8. Lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimas organizuojamas stichiškai. Mokytojų didaktinės kompetencijos tyrimas (2005 m.) rodo, kad mokytojų realizuojama pedagoginė sistema grindžiama poveikio pedagogikos žiniomis, o sąveikos pedagogikos žinios panaudojamos tik atskiriems pedagoginės sistemos fragmentams.

8.5.9. Per silpnas sparčiai kintančio visuomenės gyvenimo ir ugdymo turinio ryšys neskatina mokinių mokymosi motyvacijos.

8.5.10. Trūksta patrauklių ugdymo turinį atitinkančių elektroninių mokymosi priemonių lietuvių gimtajai kalbai ugdyti įvairaus amžiaus tarpsnio mokiniams.

8.5.11. Mokyklose nyksta lituanistinio neformaliojo ugdymo veikla.

9. Galimybės:

9.1. Politika ir politikos planavimas:

9.1.1. Valstybės politika ir toliau turėtų išlikti palanki lietuviybės stiprinimui, įgyvendinami Lietuvos Respublikos XV Vyriausybės programoje išskirti švietimo sistemos tikslai: ugdyti moralų, kūrybingą, savarankišką, kritiškai mąstantį asmenį; ugdyti Lietuvos Respublikos pilietį, laisvą ir drauge suvokiantį atsakomybę už save, savo šeimą, bendruomenę ir valstybę; užtikrinti lietuvių tautos kultūros ir tapatybės tęstinumą ir raidą.

Lietuvos Respublikos XV Vyriausybės programoje įvardyta, kad „ugdymo procese bus remiama tokia vertybių sistema, kuri palanki tautos ir valstybės išlikimui ir klestėjimui“.

9.1.2. Būsiami lietuviybės skatinimo planavimo dokumentai turėtų užtikrinti kokybinę kaitą įtvirtinant lituanistikos prioritetą. Valstybė dar nėra išnaudojusi viešosios informacinės politikos kūrimo galimybių ir modernių demokratinių jos priemonių.

9.2. Ugdymo sistema:

9.2.1. Pasaulio šalys vis daugiau dėmesio skiria nacionalinėms kalboms ir kultūroms. Europos Tarybos rekomendacijose dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir ugdymo srityje

strateginės programos įvardyta, kad švietimo sistema turėtų padėti ugdyti kultūrinės kompetencijas, stiprinti novatoriškumo ir kūrybingumo aspektus visais švietimo ir ugdymo lygmenimis.

Išaugusi kūrybiškumo svarba sudaro prielaidas sugrąžinti į ugdymo procesą humanistinės kultūros vertybes, sustiprinant lituanistinės kultūros plėtros paskatas.

9.2.2. Šiuolaikinė didaktika pabrėžia ne vien pažinimo, bet ir asmeninės, socialumo, kūrybiškumo gebėjimų plėtojimą, vertybinių nuostatų kūrimą, emocinio intelekto ugdymą.

9.2.3. Itin palankūs lietuvių kalbai ir kultūrai ugdyti, perimant kalbą, vertybes, elgesio modelius, yra ikimokyklinio ir pradinio ugdymo tarpsniai.

9.3. Technologinės aplinkos tendencijos:

9.3.1. Vis lankstesnis, į vartotoją ir jo pasirinkimus orientuotas, vartotojo kuriamo turinio formuojamas skaitmeninės (internetinės) erdvės pobūdis teikia nuolat naujų ir vis platesnių galimybių lietuvių kultūros sklaidai, lietuvių kalbos vartojimui bei mokymui.

10. Grėsmės:

10.1. Politika ir politikos planavimas:

10.1.1. Lietuvių kalbai šiandien nėra pavojaus išnykti iš kasdienės vartosenos, tačiau jau seniai pastebimi jos degradacijos reiškiniai, susiję su kalbos ir humanitarinės kultūros suskurdimu mokykloje ir viešojoje erdvėje, lituanistinės aukštosios (mokslo, filosofinės, politinės ir kt.) kultūros nykimu. Orientavimasis į tarptautiškumą moksle, pusiausvyros tarp publikavimosi užsienyje imperatyvo ir mokslo veikalo vertimo į lietuvių kalbą stoka gresia mokslinio ir apskritai intelektualinio kalbos lygmens nuskurdimu bei praradimu, lietuvių kalbą ilgainiui vis labiau uždarant į „buitinės kalbos“ registrą.

10.1.2. Stiprėjanti anglų kalbos įtaka kelia grėsmę gyvos lietuvių kalbos tradicijos perėmimui ir tęstinumui, lietuvių kalbos ir kultūros normatyvumo užtikrinimui. Valstybei delsiant pasirūpinti savarankiška informacine politika, viešojo erdvė gali tapti dar nepalankesnė lietuvybei bei jos vertybėms ir prisidėti prie tautinės tapatybės ir savimonės erozijos.

Sudaromos prielaidos manyti, kad mokymas užsienio kalbomis bendrojo lavinimo (ir aukštosiose) mokyklose garantuoja geresnę kokybę arba suteikia geresnes tolesnių studijų perspektyvas. Siekis rengtis studijoms užsienyje gali būti palaikomas ir skatinamas, tik reikia pabrėžti, kad tai yra kitų kalbų mokymo sritis, kuri jokių būdu neturi varžytis su lietuvių kalbos gebėjimų ugdymu.

10.2. Sociokultūrinės raidos tendencijos:

10.2.1. Didelė visuomenės socialinė dezintegracija (Europos vertybių tyrimo (European Values Study) 2000 m. duomenimis, iš 28 Europos valstybių Lietuvos piliečiams mažiausiai svarbi šeima, draugai, esame priešpaskutinėje vietoje pagal didžiavimąsi savo šalimi, didžiausias savižudybių skaičius).

10.2.2. Nespėjama į lietuviškosios kultūros plotmę išversti sparčiai besikeičiančios tikrovės reiškinių ir atspindėti visuomenės raidos poreikių, todėl lietuvių kalbai gresia vis didėjantis sąvokinis ir paradigmatis atsilikimas bei skurdėjimas, jos kaip visuomenės savivokos įrankio marginalizacija, kalbinio kanono nykimas ir struktūrų silpnėjimas. Neįveikus šiandien viešumoje vyraujančių pokolonijinės kultūros tendencijų, lietuvių tautinė tapatybė išliks rezistencinio pobūdžio, o lietuvybė darysis vis mažiau kūrybinga, vis labiau marginalizuota.

10.3. Ugdymo sistema:

10.3.1. Kiekvienais metais prastėja lietuvių kalbos pasiekimų rezultatai visuose mokymosi centruose. 2007 m. nacionalinio tyrimo duomenimis, apie 44 proc. aštuntokų nepasiekė pagrindinio lietuvių kalbos gebėjimų lygmens. Rašymo gebėjimų aukštus pasiekimus atitinkančių aštuntokų – vos 7 proc., pagrindinį rašymo lygmenį pasiekusių – tik 34,4 proc. 2008 metų nacionalinis pasiekimų tyrimas rodo, kad daugiau kaip pusė pagrindinę mokyklą baigiančių dešimtokų nepasiekė pagrindinio lietuvių kalbos gebėjimų lygmens.

10.3.2. Didelė dalis mokinių mano, kad nėra gabūs lietuvių kalbai: 2008 m. nacionalinio

mokinių pasiekimų tyrimo duomenimis, 52 proc. dešimtokų teigė manantys, kad nėra gabūs lietuvių kalbai, tik 67 proc. dešimtokų patinka lietuvių kalba, tik pusė mokinių teigė, kad patinka lietuvių kalbos pamokos.

10.3.3. Susilpnėjęs mokytojo kaip socialinio – kultūrinio autoriteto vaidmuo, iš bendrojo lygio neišsiskiriantis lituanistinių dalykų mokytojų prestižas, nemažos mokytojų dalies inertiškumas ir nepatikus požiūris į naujoves, taip pat autoriteto krizė visuomenėje kelia grėsmę, kad lituanistinių dalykų mokymas mokykloje praras tapatybę formuojančią ir lietuviybės vertybes diegiančią galią.

10.4. Technologinės aplinkos tendencijos:

10.4.1. Komunikacijai ir viešajai erdvei vis labiau persikeliant į skaitmeninę (interneto) erdvę, mažėjant spausdinto žodžio vaidmeniui (kurio produkcijoje įtvirtinti bent minimalūs kalbos normų ir kultūrinės kvalifikacijos standartai), lietuvių kalbos gyvavimui kyla visas diapazonas grėsmių: pradedant tuo, kad technologinės naujovės bent iš pradžių būna nepritaikytos lietuvių kalbos reikmėms, baigiant anglų kalbos vyravimu skaitmeninėje erdvėje ir neišvengiamai marginaline bei periferine lietuvių kalbos ir kultūros vieta joje, o tai skatina dvikalbystės praktikas ir lituanistikos normatyvumo menkėjimą.

IV. STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR SIEKIAMI REZULTATAI

11. Strategijos tikslai:

11.1. Lituanistinį ugdymą įtvirtinti kaip humanistinio ugdymo – bendrųjų kultūrinių kompetencijų lavinimo, kūrybingo asmens bei kūrybingos visuomenės ugdymo – pagrindą, susiejant jį su bendraisiais tautos savarankiškumo užtikrinimo, lietuviškos humanitarinės kultūros, šiuolaikiškos lietuviybės puoselėjimo uždaviniais.

11.2. Lituanistinį ugdymą bei švietimą Lietuvos bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose ir užsienio lietuviškose mokyklose pakelti į naują kokybės lygmenį ir atnaujinti taip, kad stiprintų lietuvišką tapatybę, tautinį orumą ir asmens savivertę.

11.3. Padaryti viešąją erdvę ir bendrą kultūros lauką palankesnius lituanistiniam ugdymui.

12. Strategijos uždaviniai:

12.1. Strategijos 11.1 punkte nustatytam tikslui įgyvendinti keliama uždaviniai:

12.1.1. Įtvirtinti lietuvių kalbos, kaip mokomojo dalyko, humanitarinio ugdymo paskirtį, atsisakant siauro požiūrio į lietuvių kalbą tik kaip į komunikacijos instrumentą.

12.1.1.1. Šia lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo samprata pagrįsti ugdymo turinio atnaujinimą: kalbą ugdyti kaip asmens mąstymo ir raiškos, tapatybės formavimosi būdą, siekiant tautinės savimonės gilumo ir veiksmingumo; literatūros mokytį suvokiant ją ne tik kaip kalbos ugdymo būdą ar meninį tekstą, bet ir pabrėžiant literatūros vertybinį aspektą – literatūroje glūdinčią tautos ir žmonijos išmintį, sukaupytą patirtį, kultūros ryšius, taigi per literatūrą formuoti laisvo ir civilizuoto žmogaus mentalitetą, asmeninį santykį su nacionaline kultūra ir suteikti bendruosius Lietuvos ir Europos humanitarinės kultūros pamatus.

12.1.2. Pasiiekti, kad lituanistinių dalykų mokytojais dirbtų kūrybingos ir intelektualiai savarankiškos asmenybės.

12.1.2.1. Nustatyti aukštesnius kokybės standartus lituanistus rengiančių aukštųjų mokyklų programoms, sukurti veiksmingą pedagogų rengimo sistemą, pagrįstą giliu humanitariniu išsilavinimu bei dalyko didaktikos žiniomis.

12.1.2.2. Pakelti kokybės reikalavimus lituanistų kvalifikacijos tobulinimosi programoms.

12.1.2.3. Sudaryti sąlygas mokytojams tobulinti profesines kompetencijas aukštosiose mokyklose ir lituanistikos mokslo institutuose, sustiprinti mokytojų ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą.

12.1.2.4. Pasiiekti, kad mokytojams lituanistams skiriamas atlygis už darbą atitiktų darbo apimtį.

12.1.2.5. Teikti mokytojams lituanistams kryptingą dalykinę ir metodinę paramą.

12.1.2.6. Skatinti ir remti įvairias mokytojų lituanistų bendravimo formas šalyje ir užsienyje, skatinti ir remti mokytojų lituanistų bendradarbiavimą su kitų dalykų mokytojais, remti lietuvių kalbos mokytojų stažuotes ir partnerystę su Europos Sąjungos gimtųjų kalbų mokytojais.

12.2. Strategijos 11.2 punkte nustatytam tikslui įgyvendinti keliami uždaviniai:

12.2.1. Siekiant vertybinės darnos, suformuoti lietuvių kultūros kanoną, įtraukiant tekstus ir medžiagą, stiprinančius asmens savivertę, tautinę tapatybę, savigarbą, ir įdiegti jį kaip ugdymo turinio branduolį.

12.2.1.1. Organizuoti didžiųjų Lietuvos ir Europos tekstų kanoną sudarančios vertingos literatūros atranką, inicijuoti jų išleidimą ugdymui parankia forma ir kitų ugdymo procesui reikalingų išteklių aprūpinimą.

12.2.1.2. Ugdyte atkurti nacionalinės ir Europos kultūros visumos vaizdą, plėsti jo suvokimą.

12.2.1.3. Įtvirtinti mokyklinėje lituanistikoje pasakojimą kaip tautinės tapatybės ugdymo bei saugojimo būdą, klasikoje ir šiuolaikinėje literatūroje ieškant atsakymų į klausimus, kuriuos kelia dabartis.

12.2.1.4. Pasiiekti, kad į ugdymo programas įtraukta literatūra formuotų ir meninį skonį, ir pasaulėžiūrą, ir moralines nuostatas.

12.2.2. Sustiprinti kūrybinio, kritinio ir etinio mąstymo ugdymą visais ugdymo turinio aspektais.

12.2.2.1. Ugdyti mokinių gebėjimus reflektuoti ir vertinti kalbos reiškinius, literatūros kūrinius, sieti juos su gyvenimu, kelti vertybinius klausimus.

12.2.2.2. Įdiegti kūrybinį ir kritinį mąstymą skatinančius mokymosi būdus bei formas.

12.2.3. Užtikrinti aukštą lietuvių kalbos ir literatūros programų turinio kokybę.

12.2.3.1. Atnaujinti lietuvių kalbos ugdymo turinį orientuojantis į geriausius gimtųjų kalbų ugdymo pasiekimus demonstruojančių Europos Sąjungos šalių lygio, kokybės ir reikalavimų standartus.

12.2.3.2. Pasiiekti, kad lietuvių kalbos ir literatūros ugdymui būtų skirtas ne mažesnis kaip geriausius gimtųjų kalbų ugdymo pasiekimus demonstruojančių Europos Sąjungos šalių vidurkį atitinkantis valandų skaičius.

12.2.4. Užtikrinti, kad mokinių lietuvių kalbos ir literatūros žinios ir gebėjimai reikšmingai bei sistemingai kiltų, lyginant su Europos Sąjungos šalių gimtųjų kalbų žinių ir gebėjimų vidurkiu.

12.2.4.1. Išlaikyti ir puoselėti klasikinį, sisteminiu požiūriu ir disciplina grindžiamą mokymąsi ir taip sustiprinti skaitymo, rašymo ir svarbiausių meninių tekstų mokėjimo pasiekimus pradinėje ir pagrindinėje mokykloje.

12.2.4.2. Stiprinti mokinių mokymosi motyvaciją:

12.2.4.2.1. Individualizuoti ugdymą, grįsti jį kolegišku mokinių ir mokytojo dialogu.

12.2.4.2.2. Suprantamai ir patraukliai perteikti mokiniams lietuvių literatūros klasiką ir lituanistinį paveldą, daugiau dėmesio skirti lietuvių kalbos ir literatūros šiandienai, tačiau nenužeminti literatūros vertinimo standartų.

12.2.4.2.3. Plačiau naudoti modernius mokymosi metodus ir patrauklius netradicinius formatus mokinių motyvacijai ugdyti ir sudaryti sąlygas mokytis lituanistinių dalykų geografinės ar kitokios atskirties atvejais.

12.2.4.2.4. Rengti ir plėsti lietuvių kalbos ir kultūros konkursus, olimpiadas, projektus ir kitus renginius mokyklos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

12.2.4.3. Rūpintis visaverčiu lietuvių kalbos vartojimu visose mokyklos gyvenimo srityse, ypatingą dėmesį skirti dalykų mokymui lietuvių kalba.

12.2.5. Vykdyti sisteminę ir nuolatinę lituanistinių žinių ir gebėjimų stebėseną.

12.2.5.1. Sukurti vientisą kompleksinę lietuvių kalbos ir literatūros žinių, gebėjimų ir jų dinamikos stebėsenos sistemą.

12.2.5.2. Sukurti vientisą lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų įvertinimo sistemą

ugdymo procesui.

12.2.5.3. Įdiegti nacionaliniu mastu palyginamą privalomo lietuvių kalbos brandos egzamino vertinimą.

12.3. Strategijos 11.3 punkte nustatytam tikslui įgyvendinti keliama uždaviniai:

12.3.1. Įdiegti lietuvių kalbai ir kultūrai palankias nuostatas į kitas valstybės politikos sritis (kultūros, šeimos, regionų).

12.3.1.1. Siūlyti politiniu lygiu įtvirtinti lituanistikos prioriteto privalomumą valstybės strateginiams ir planavimo dokumentams.

12.3.2. Pradėti įgyvendinti lietuvių ugdančią kompleksinę viešąją informacinę politiką, stiprinti viešosios erdvės ir lituanistinės kultūros bei ugdymo sąveiką.

12.3.2.1. Inicijuoti ir kartu su kitomis ministerijomis kryptingai remti lietuvių puoselėjimui skirtas televizijos, radijo, spaudos, interneto programas, ypač adresuotas vaikams ir jaunimui.

12.3.2.2. Viešojoje erdvėje diegti požiūrį, kad taisyklinga ir turtinga lietuvių kalba yra visų visuomenės sluoksnių išsilavinimo pagrindas ir socialinio prestižo žymė.

12.3.2.3. Šalyje ir užsienyje inicijuoti ir remti lietuvių kalbos ir kultūros mokymąsi visą gyvenimą skatinančius projektus.

12.3.2.4. Atverti kultūros institucijas vaikams, jaunimui, visuomenei, bendradarbiaujant su meno ir kultūros institucijomis.

12.3.2.5. Sukurti Lietuvos kultūros išteklių skaitmeninę bazę mokyklai ir visuomenei.

12.3.3. Sustiprinti mokyklos, šeimos ir viešosios erdvės jungtis.

12.3.3.1. Į lituanistinę mokyklos gyvenimą įtraukti mokinių šeimas, vietos žiniasklaidą, kultūros ir mokslo bendruomenės narius.

12.3.3.2. Atverti lietuvių kalbos ir literatūros, istorijos ir kitų dalykų pamokas dabartinei Lietuvos tikrovei: analizuoti viešąją erdvę, žiniasklaidą, valstybės gyvenimą, lietuvių kalbos ir kultūros reiškinius.

12.3.3.3. Inicijuoti ir remti mokyklai skirtas lituanistines edukacines programas, lietuviškos kultūros ir meno projektus.

12.3.3.4. Sukurti lituanistikos bendruomenių kūrybinių partnerysčių tinklą, įtraukti menininkų ir mokslininkų organizacijas į lituanistinę veiklą mokyklose.

12.3.4. Sustiprinti mokyklos humanitarinę kultūrą, pasiekiant, kad mokyklos bendruomenės gyvenimas taptų modernios lietuvių kūrimo erdve.

12.3.4.1. Inicijuoti pasaulinės humanitarinės kultūros tekstų ir meniniu požiūriu vertingiausios pasaulinės literatūros vaikams ir jaunimui vertimo į lietuvių kalbą ir jų leidybos programą, šiais leidiniais aprūpinti mokyklas.

12.3.4.2. Rūpintis visaverčiu lietuvių kalbos vartojimu visose mokyklos gyvenimo srityse.

12.3.4.3. Mokyklose kurti ir skatinti regioninių bendruomeninių grupių aplinkotyros, aplinkotvarkos, kraštotyros, kultūrinio turizmo iniciatyvas ir taip ugdyti filotopiją – meilę ir pagarbą savo gyvenamajai, gimtajai vietai.

12.3.4.4. Aprūpinti mokyklų bibliotekas papildoma lietuvių kalbos, literatūros, kultūros mokymosi medžiaga.

13. Siekiami rezultatai:

13.1. Įgyvendinant Strategijos tikslus orientuojamasi į platesnį kultūrinį efektą:

13.1.1. Padaugės jaunų žmonių, kurie didžiuosis Lietuva ir prisiims atsakomybę už savo valstybės ateitį.

13.1.2. Sumažės jaunų žmonių, norinčių išvykti iš Lietuvos visam laikui.

13.1.3. Padaugės užsienio lietuvių, norinčių išsaugoti ir stiprinti ryšius su Lietuva.

13.1.4. Lietuvių kalbos, Lietuvos kultūros puoselėjimas ir kūrimas bus stipriau įtvirtintas kaip valstybės politikos prioritetas.

13.1.5. Modernios lietuvių puoselėjimas ir kūrimas taps Lietuvos visuomenės vienas iš prioritetų.

13.1.6. Lietuvių kalbos mokėjimas ir Lietuvos kultūros išmanymas bus vertinamas kaip asmens kultūros dalis.

13.1.7. Bus sustiprinti mokytojų ir akademinės lituanistų bendruomenės ryšiai.

13.1.8. Palankesnė lietuvybei ir jos vertybėms taps viešoji Lietuvos erdvė.

13.2. Strategijos uždavinių rezultatų įgyvendinimo kriterijai pateikiami 1 priede.

V. ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA IR ATSKAITOMYBĖ

14. Pagrindinė Strategijos įgyvendinimą organizuojanti institucija – Švietimo ir mokslo ministerija. Pagrindiniai partneriai – Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžios institucijos pagal kompetenciją, mokslo ir studijų institucijos. Strategiją įgyvendinant tikimasi aktyvaus mokyklų bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų ir visų kitų suinteresuotų visuomenės grupių dalyvavimo.

14.1. Strategijos įgyvendinimą koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyrius, bendradarbiaudamas su kitais ministerijos skyriais, kitomis ministerijomis, mokslo ir studijų institucijomis, visuomeninėmis organizacijomis, žiniasklaida.

14.2. Strategiją įgyvendinant dalyvauja Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžios institucijos pagal kompetenciją.

15. Strategija įgyvendinama pagal lanksčiai nuolatos atnaujinamą metinį veiklos planą, kuriuo siekiama išskeltų uždavinių įgyvendinimo sėkmės pagal numatytus uždavinių įgyvendinimo rezultatus.

16. Stebėsenos darbus koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyrius.

16.1. Stebėsenai reikalingus tarptautinius tyrimus šalyje vykdo Nacionalinis egzaminų centras pagal tarptautinių organizacijų IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) ir OECD (Organization for Economic and Social Cooperation and Development) nustatytą metodiką ir periodiškumą (PIRLS – kas penkeri metai, PISA – kas treji metai).

16.2. Stebėsenai reikalingus nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus vykdo Ugdymo plėtotės centras.

17. Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyrius už Strategijos įgyvendinimą atsiskaito švietimo ir mokslo ministrui ministerijoje nustatyta ketvirtinių ataskaitų pateikimo tvarka, prireikus parengia reikalingų ministro įsakymų projektus.

18. Strategija bus įgyvendinama iš bendrųjų asignavimų Švietimo ir mokslo ministerijai, įskaitant Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimą pagal galiojančią tvarką. Prie Strategijos įgyvendinimo savo lėšomis gali prisidėti ir partneriai.

Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programas
vykdančiose mokyklose 2010–2014 metų strategijos
priedas

UŽDAVINIAI	REZULTATŲ ĮGYVENDINIMO KRITERIJAI
I tikslas Lituanistinį ugdymą įtvirtinti kaip humanistinio ugdymo – bendrųjų kultūrinių kompetencijų lavinimo, kūrybingo asmens bei kūrybingos visuomenės ugdymo – pagrindą, susiejant jį su bendraisiais tautos savarankiškumo užtikrinimo, lietuviškos humanitarinės kultūros, šiuolaikiškos lietuviybės puoselėjimo uždaviniais.	
1 uždavinys. Įtvirtinti lietuvių kalbos, kaip mokomojo dalyko, humanitarinio ugdymo paskirtį, atsisakant siauro požiūrio į lietuvių kalbą tik kaip į komunikacijos instrumentą.	Su atnaujinta dalyko paskirtimi supažindintos mokytojų rengimo bei kvalifikacijos tobulinimo institucijos, ji aptarta su mokytojų bendruomene, perteikta ugdymo turinį reglamentuojančiuose dokumentuose ir rekomendacijose vadovėlių autoriams. Parengta 20 literatūros ugdymo dalykinių, metodinių straipsnių ir paskelbta lituanistų internetinėje erdvėje.
2 uždavinys. Pasiiekti, kad lituanistinių dalykų mokytojais dirbtų kūrybingos ir intelektualiai savarankiškos asmenybės.	Parengtos rekomendacijos dėl lituanistus rengiančių aukštųjų mokyklų programų. Pakelti kokybės reikalavimai lituanistų kvalifikacijos tobulinimosi programoms. Sudarytos sąlygos mokytojams tobulinti profesines kompetencijas aukštosiose mokyklose ir lituanistikos mokslo institutuose, sustiprintas mokytojų lituanistų ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimas. Virtualioje mokymosi aplinkoje (VMA) mokysis 50 proc. lituanistų (nuo 2009 m. mokytojams VMA įsteigti tobulinimosi kursai, sudaryti iš 12 dalykinių, metodinių modulių; mokosi 15 proc. lituanistų). Atrinkta ir susisteminta lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi metodinė medžiaga.
II tikslas Lituanistinį ugdymą bei švietimą Lietuvos bendrojo lavinimo ir užsienio lietuviškose mokyklose pakelti į naują kokybės lygmenį ir atnaujinti taip, kad stiprintų lietuvišką tapatybę, tautinį orumą ir asmens savivertę.	

UŽDAVINIAI	REZULTATŲ ĮGYVENDINIMO KRITERIJAI
1 uždavinys. Siekiant vertybinės darnos, suformuoti lietuvių kultūros kanoną, įtraukiant tekstus ir medžiagą, stiprinančius asmens savivertę, tautinę tapatybę, savigarbą, ir įdiegti jį kaip ugdymo turinio branduolį.	Suformuotas lietuvių kultūros kanonas mokyklai: organizuota didžiųjų Lietuvos ir Europos tekstų kanoną sudarančios vertingos literatūros atranka, inicijuotas jų išleidimas ugdymui parankia forma ir kitų ugdymo procesui reikalingų išteklių aprūpinimas. Suformuota suskaitmeninta lietuvių kalbos ir kultūros šaltinių bazė. Lietuvių kalbos ir kultūros kanono šaltiniais aprūpintos visos mokyklos. Nacionaliniu lygmeniu parengta ir virtualioje mokymosi aplinkoje skelbiama lietuvių kalbos ir kultūros mokymosi medžiaga užsienio lietuviškoms mokykloms.
2 uždavinys. Sustiprinti kūrybinio, kritinio ir etinio mąstymo ugdymą visais ugdymo turinio aspektais.	Parengta kūrybinio mąstymo ugdymo metodika ir įgyvendinta kūrybinio mąstymo ugdymo metodų sklaida. Literatūros, kultūros tekstų, reiškinių vertinimas, kūrybinis ir akademinis rašymas bus įdiegti kaip lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi praktika visose ugdymo pakopose. (Nacionalinių pasiekimų tyrimo 2014 m. duomenimis kurti tekstus mėgs 50 proc. dešimtokų – 2008 m. duomenimis kurti rašinius mėgsta tik 28 proc. dešimtokų).
3 uždavinys. Užtikrinti aukštą lietuvių kalbos ir literatūros programų turinio kokybę.	Atlikta geriausių gimtosios kalbos pasiekimus tarptautiniuose tyrimuose (PISA ir kt.) demonstruojančių valstybių ir lietuvių kalbos ugdymo programų lyginamoji analizė (lietuvių kalbos ugdymo programos nėra analizuotos lyginant su kitų šalių gimtųjų kalbų programomis). Remiantis lyginamąja analize parengtos rekomendacijos lietuvių kalbos ugdymo turinio kokybei tobulinti. Lietuvių kalbos ugdymo turinys atnaujintas orientuojantis į geriausių gimtųjų kalbų ugdymo pasiekimus demonstruojančių Europos šalių lygį, kokybės ir reikalavimų standartus.
4 uždavinys. Užtikrinti, kad mokinių lietuvių kalbos ir literatūros žinios ir gebėjimai reikšmingai bei sistemingai kiltų, lyginant su Europos Sąjungos šalių gimtųjų kalbų žinių ir gebėjimų vidurkiu.	Iki 12 proc. sumažės prastai skaitančių (jokio lygio nepasiekiančių arba tik žemiausią pasiekiančių) ketvirtokų pagal 2011 m. vykdysimą tarptautinį PIRLS tyrimą (2006 m. buvo 14 proc.). Iki 20 proc. sumažės prastai skaitančių (jokio lygio nepasiekiančių arba tik žemiausią pasiekiančių) dešimtokų pagal 2011 m. vykdysimą tarptautinį PISA tyrimą (2006 m. buvo 25,7 proc.). Iki 15 proc. 2014 m. sumažės prastai rašančių mokinių dalis (2007 m. nacionalinių pasiekimų tyrimo duomenimis – 21 proc.).
5 uždavinys. Vykdyti sisteminę ir nuolatinę lituanistinių žinių ir gebėjimų stebėseną.	Parengtas ir pradėtas taikyti nacionalinis kompleksinis longitudinalinis lietuvių kalbos ir literatūros žinių bei gebėjimų ir jų dinamikos stebėsenos modelis. Nacionaliniu lygmeniu parengti lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo kriterijų aprašai bei vertinimo normos 1–12 klasei: 2009 m. – nėra. Įdiegtas privalomo lietuvių kalbos brandos egzamino standartizuotas vertinimas.

UŽDAVINIAI	REZULTATŲ ĮGYVENDINIMO KRITERIJAI
III tikslas Padaryti viešąją erdvę ir bendrą kultūros lauką palankesnius lituanistiniam ugdymui.	
1 uždavinys. Įdiegti lietuvių kalbai ir kultūrai palankias nuostatas į kitas valstybės politikos sritis (kultūros, šeimos, regionų).	Pateikti siūlymai dėl lituanistikos prioriteto įtvirtinimo kultūros, šeimos, regionų politikoje.
2 uždavinys. Pradėti įgyvendinti lietuvių ugdančią kompleksinę viešąją informacinę politiką, stiprinti viešosios erdvės ir lituanistinės kultūros bei ugdymo sąveiką.	Atsirias naujų televizijos ir radijo laidų, stiprinančių lietuvių ugdančių tautinę savimonę ir savigarbą. Akademinė lituanistų bendruomenė inicijuos viešas diskusijas tapatybės, tautinės savigarbos, Lietuvos kultūros, lietuvių kalbos klausimais ir jose aktyviai dalyvaus. Kultūros ministerijai bus pateiktas projektas įvesti nemokamas muziejų lankymo dienas, taikyti tikslinių nuolaidų sistemą. Bus sukurta skaitmeninė Lietuvos kultūros šaltinių bazė mokyklai.
3 uždavinys. Sustiprinti mokyklos, šeimos ir viešosios erdvės jungtis.	Suformuotas mokyklų judėjimas (tinklas), kuris kurs ir skleis Lietuvos kultūros raiškos tradiciją. Bus sukurta lituanistikos bendruomenių bendradarbiavimo tinklas, apimantis bendrojo lavinimo mokyklų ir akademinę, menininkų bendruomenes.
4 uždavinys. Sustiprinti mokyklos humanitarinę kultūrą, pasiekiant, kad mokyklos bendruomenės gyvenimas taptų modernios lietuvių kūrimo erdve.	Apibendrinti mokyklų bendruomenių sėkmingi regioniniai kultūriniai projektai, pradėta skleisti jų patirtis Lietuvoje. Parengta mokyklų aprūpinimo papildoma medžiaga programa; mokyklos aprūpintos periodine literatūrine, kultūrine bei mokslinė spauda, naujausiomis lietuvių literatūros knygomis, humanitarinių mokslų leidiniais, vaizdine mokomąja medžiaga.